

Știința tineretului

Organ Central al Uniunii Tineretului Muncitor

Anul XII, Seria II-a, Nr. 2390

4 PAGINI — 20 BANI

Simbătă 12 ianuarie 1957

Cuvîntul partidului

„Plenara C.C. al P.M.R. consideră necesar să se aplice un regim de stricte economii; este o datorie a tuturor organelor de stat și economice să lupte cu perseverență pentru economii de materii prime, combustibil, energie electrică și alte materiale, pentru mai mult simț gospodăresc în conducerea activității economice și administrative.”

(Din Rezoluția plenarei C.C. al P.M.R. din 27—29 decembrie 1956).

va fi îndeplinit

Printre numeroasele acțiuni întreprinse în cinstea alegerilor de la 3 februarie de tineretul muncitor din Orașul Stalin, este și extinderea în noi întreprinderi a inițiativei tinerilor de la uzinele „Progresul”-Brăila. În ultimul timp, lozincă „Să realizăm economii egale cu prețul de cost al unor importante produse finite” a devenit tot mai cunoscută. Tinerii discută despre numeroasele rezerve interne din întreprinderi care încă nu sînt folosite și pot aduce nămi economii.

s-a născut angajamentul lor pe fabrică.

Asemenea adunări s-au ținut și în alte întreprinderi din oraș. La uzinele „Strungul”, comitetul U.T.M. sprijină de organizația de partid și conducerea uzinei, a întocmit un plan de măsuri în care sînt prevăzute forme noi de muncă, ce vor fi folosite în tot cursul anului pentru atragerea tinerilor în lupta pentru economii. Contabilitatea a luat primele măsuri pen-

tră „Strungul” a discutat despre rezervele interne. Utemistul Martin Binder, inginer în cadrul serviciului mecanicului șef, a arătat că uzina plătește mulți bani din cauza risipei de energie electrică. Aci tinerii ar putea avea un cuvînt de spus.

Propunerii concrete au făcut și tinerii inovatori Constantin Suciuc, Mircea Stinghie și Ion Schreiferth, autorii mai multor inovații.

Din numeroasele propuneri, la comitetul U.T.M. a fost formulat angajamentul tineretului pe uzină.

„Să realizăm economii egale cu prețul de cost al unor importante produse finite!”

tru ținerii unei evidente a economiilor. Organizația U.T.M. a propus conducerei uzinei ținerii unei conferințe tehnice cu ținerii, în care să se vorbească despre numeroasele căi de realizare a economiilor, despre felul cum se pot realiza economii la materiale, scule, energie electrică etc.

În diferitele secțiuni de tineret din fabrică, s-a născut angajamentul lor pe fabrică.

Însemnări despre trecut și prezent

DACĂ

ar trăi Ulrieru...

Decor obișnuit. Panouri cu fotografii și cifre — expoziția „Aspecte din ocolirea sanitației”. De la distanță reținem ingenuitatea plastică a ecoratorului. Apoi te simți puțin boscit de mulțimea cifrelor. Și mergi mai departe. Privești fotografiile, citești titlurile și treci a galop peste cifre. Galopul continuă pînă cînd privești și se pînă oște pe o frază: în fiecare an 1.000.000 oameni sînt cîștigați pentru viață...

mărul celor răpuși de boli era de zeci de ori mai mare. În 1949 au fost bolnavi de malarie 233.982 oameni (cifra inferioară perioadei anterioare). În 1954 numărul celor ce s-au îmbolnăvit de malarie era de 378 oameni. Iată o boală tradițională României totodată, aflată pe cale de completă dispariție în prezent.

Dacă ar trăi Ulrieru ca să afle că în fiecare an 300.000 oameni ai muncii petrec zilele concediului de odihnă la munte și la mare, iar alți 300.000 oameni ai muncii își tîmăduiesc bolile în stațiunile balneo-climaterice. Oricine a vizitat în anii din urmă Mamaia sau Sinaia, Herculane sau Sovata a cunoscut aceste cîștiguri transpuse în realitatea cotidiană.

Pe vremea lui Ulrieru (il solicit mereu ca martor competent al trecutului) boli grave se tratau cu aspirină și chinină. Efectul: o gripă în plus în ci-mitul satului. Nici o statistică nu stabilise precizia numărului celor scerați de boli în anii aceia. Dacă s-ar face o asemenea statistică (admițînd posibilitatea reconstituirii cifrelor) ar fi cel mai zguduitoare act de acuzare la adresa trecutului.

Medicamente românești... În vremea dinainte le numărăm pe degete. Cîteva și din cele mai simple. În anul ce s-lva încheiat societatea în urmă cu cîteva zile, s-au produs în România 630 sorturi de medicamente. În 1957 se vor produce peste 50 sorturi noi — morfina, diionina, metocetina, hepavit 12, aureomicina etc. Fiecare fiolă, fiecare tabletă are „pașaportul” ei. Este certificatul calității. La început, unii erau nelincerețorii în medicamentele noastre. Le preferau pe cele străine. Anii au trecut și preferințele s-au schimbat. De altfel, recunoașterea valorii medicamentelor produse în R.P.R. o constituie elementul faptului că acestea sînt exportate în țări ca Anglia, Olanda, Elveția, Grecia, India, Turcia, Egipt, China, Taiwan... Cuvîntele „Produs în R.P.R.” sînt cifre cu încredere și căutate la mii de kilometri de pămînt. Și-ar fi putut imagina aceasta doctorul Ulrieru?

Popasul în expoziție a mai durat. Mulțimea de panouri se adresa vizitatorilor în cel mai convingător limbaj — al mărturiilor incontestabile. Cîteam cifrele cu aviditatea cu care citești cele mai realizate pagini ale literaturii. Era o lecție tonică. Despre viața omului ce are apărător neînfricată și, bineînțeles, mi-am întipărit desințiv în memorie răscolitoarea cifră: 81.000 de oameni cîștigați anual pentru viață.

EDGARD OBERST

Mașina 55 a I.T.B.-ului te duce pînă în sat. La Ajumaji. Fostul conac al moșierului Negroponie și curcui săi, a fost scos din funcție. În schimb, în spatele conacului s-a înălțat în anii noștri o așezare pe care muncitorii gospodăriei o denumesc „complex”. Umilitor

de nou pentru vizitatorul neînșinat, complexul zootehnic al gospodăriei de stat Ajumaji pare un preluu al unei zootehnici învîntate spre care pășim.

Pe prima clădire scrie: „Lăptărie”. Ciment pe jos, faldană pe pereți, un separator de lapte și o fărîncuță care încașă și stabilizează conținutul de grăsime al laptelui. O „cale ferată” îngustă pornește chiar din pragul lăptăriei spre cele patru grajduri de vaci.

Filofteia Rînceanu, îngrijitoare de porci

Ajutor frățesc

În industria noastră siderurgică s-au resimțit încă din primele zile ale acestui an roadele dezvoltării continue a colaborării cu Uniunea Sovietică, potrivit acordurilor încheiate anul trecut cu ocazia tratatelor care au avut loc la Moscova între delegațiile guvernamentale ale R.P.R. și U.R.S.S. În baza acestor acorduri au și sosit în țară cantități importante de coac, mineruri, ferolașe, precum și alte materii prime și materiale care asigură funcționarea din plin a agregatelor siderurgice de la marile combinate din Hunedoara și Reșița și din alte centre. Astfel, numai în perioada 1—10 ianuarie, prin stațiile de cale ferată situate în punctele de frontieră cu Uniunea Sovietică: Socola, Dornești și Galați au intrat peste 13.000 tone de coac, mai mult de 4.000 tone de miner, precum și cantități apreciabile de fero-aliaje, cărămizi magnezitice etc.

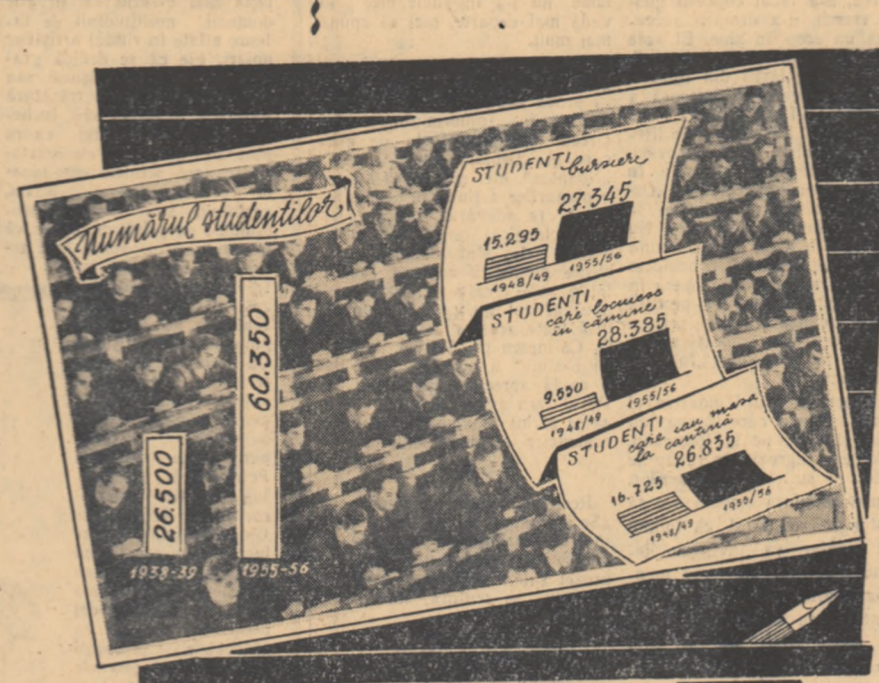
Cea mai mare parte a materiilor prime livrate pînă acum de către Uniunea Sovietică au și ajuns la destinație. (Agerpres)

In mijlocul prietenilor

Vineri după amiază a sosit la Ploiești o delegație de activiști de partid, de stat și de tineret din regiunea Sofia și raionul Botevgrad, R.P. Bulgaria.

Oaspeții bulgari au răspuns în felul acesta vizitei pe care un grup de activiști de partid din regiunea Ploiești a făcut-o recent în R. P. Bulgaria. Timp de 8 zile grupul de activiști bulgari va vizita diferite șantiere petrolifere, întreprinderi, instituții social-culturale, gospodării agricole colective, gospodării agricole de stat și orașe din regiunea Ploiești.

DEZVOLTAREA învățămîntului superior în anii puterii populare

Propuneri în legătură cu fondul întreprinderii

Condiția de bază pentru reducerea prețului de cost și mărirea rentabilității întreprinderilor este legată de întărirea metodei de gospodărire socialistă în toate întreprinderile și de conlucrarea a colectivului de muncitori, tehnicieni și funcționari în realizarea sarcinilor de plan.

Din această problemă stimularii muncitorilor și a tehnicienilor din întreprinderi era legată de unele regulamente premiale și de fondul directorului, a căror practică nu ducea întodeuna la un regim cu adevărat stimulator, întrucît nu lega în suficientă măsură rezultatele obținute în producție de efectul lor premial.

Acest lucru se datorează faptului că în aplicarea sistemului de premie au existat o serie de deficiențe. De pildă, sistemul de premie a muncitorilor pentru economii direcțe de materiale, combustibil și energie electrică, nu se aplica, deoarece în multe întreprinderi nu sînt stabilite normele de consum specific, lipsesc aparatele de cîntărire, măsurat etc. De asemenea, nu există prelușind posibilități de contabilizare a acestor economii, iar evidențele nu sînt puse tot des-tul de clare.

Totodată, nu am avut nici uniformitate în criteriile de premie. Astfel, laboranții din siderurgie beneficiază de o premie de 40 la sută, în timp ce cei din metalurgie nu primesc premii. Același lucru se întîmplă și cu cotele de premie. De exemplu, lochiștii din siderurgie benefi-

Răspundere personală pentru producțiile obținute

RIMNICU SĂRAT (de la trimitul nostru). În toamna anul trecut, organizația de bază U.T.M. din G.A.S. Rimnicu Sărat, în urma mai multor schimburi de păreri, discuții, analize, a propus conducerei gospodăriei următoarele:

Secția Obidiți să încredințeze tractoriștilor Ștefan Stoian și Constantin Moise cîte o suprafață de teren de 100 hectare pe care aceștia să le lucreze începînd de la pregătirea pentru însămînțări pînă la recoltare. Cei doi tractoriști s-au angajat să execute în timpul optim toate lucrările cerute de agrotehnică și indicate de tehnicieni, în scopul sporirii producției la hectar, cu 15 la sută față de plan.

Conducerea gospodăriei a privit cu multă încredere această ofertă, convins fiind că se vor cumule roadele așteptate. La baza era experiența unui an întreg de muncă. În 1956 mulți mecanizatori au lucrat un întreg ciclu de producție pe aceeași suprafață. Răspunderea personală pentru calitatea lucrărilor executate și-a arătat roadele la recoltare. Cu toate condițiile nefavorabile din anul trecut fiecare hectar însă-mînțat cu grâu a produs în medie 1200 kg, iar producția medie la prumbe pe cele 500 hectare a fost de 2000 kg, la hectar.

Susținuți cu căldură și interes de tîndrui inginer agronom Ion Teșu, directorul gospodăriei, cei doi tractoriști, Stoian și Moise, au semnat contractul cu conducerea secției și au pornit la lucru. Din brigada condusă de Iorgu Mirică, pe lîngă cei doi tineri amintiiți, mai fac parte și tîmestii Gheorghe Bodea și Ion Boșca. Fără să mai încheie contracte, aceștia s-au angajat să urmeze

exemplul primilor. În timpul aceluia se pregătea terenul pentru însămînțările în toamnă.

Desprinzînd sarcinile ce-i revin din documentele recentei plenare a C.C. al P.M.R. și înțelegînd importanța repartizării suprafețelor pe brigăzi permanente de mecanizatori, conducerea G.A.S. Rimnicu Sărat studiază acum posibilitatea extinderii în întreaga gospodărie a inițiativei tractoriștilor de la secția Obidiți. Asigurîndu-se răspunderea și interese personal al fiecărui mecanizator față de calitatea lucrărilor și extinzîndu-se mecanizarea lucrărilor, scopul final — creșterea producției la hectar — va fi îndeplinit.

Prezentarea scrisorilor de acreditare de către ambasadorul Greciei la București

La 11 ianuarie a.c., președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Romine, dr. Petru Groza, a primit de domnul Antonios J. Pournouras, ambasador extraordinar și plenipotențiar al Greciei în Republica Populară Romînă, care și-a prezentat scrisorile de acreditare.

Ambasadorul Greciei a fost însoțit de Nicolaos C. Diamantopoulos, secretar de ambasadă și de Evangelos G. Lykouris, Nicolaos A. Hourmouzis, Constantinos G. Gherolymatos și Stella Vassiliou, atașaji de ambasadă, care au fost prezentați dr. Petru Groza.

La remiterea scrisorilor de acreditare au fost de față: Avram Bunaciu, secretarul Prezidiului Marii Adunări Naționale, Atreul Mălnășan, lochiștor al ministrului Afacerilor Externe, Pavel Babuș, director în Ministerul Afacerilor Externe, Caius Francescu, director ad-interim al protocolului din Ministerul Afacerilor Externe și Ion Vrabie, directorul cancelariei Prezidiului Marii Adunări Naționale.

După prezentarea scrisorilor de acreditare a avut loc o convorbire amicală între președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale, dr. Petru Groza și ambasadorul Greciei, Antonios J. Pournouras.

(Agerpres)

COMENTARIU

Arhanghelul

Unii dintre cei mai cunoscuți kongresmenți americani discută în aceste zile „Doctrina Eisenhower” — teo- „stratucul” argumentat de Dulles în declarațiile de la Arel Nou; „Stelele Unie la revina o mare răspundere în Orientul Mijlociu pentru că aici se află oțelele sfințe ale celor 5 religii principale” (creștinismul, mozaismul, mahomedanismul).

Pulsănd istorie nu strică. La sfîrșitul sec. XIX, atunci cînd tîndrui imperialismul german își îndrepta privirile politicoase spre Orient, Wilhelm al II-lea al Germaniei s-a autoproclamat prieten al celor 500.000.000 de musulmani. În 1937, cînd imperialismul italian urmărea lărgirea expansiunii sale în Africa, Mussolini, alîndu-se în imediata apropiere a Valt-cinului se dădea drept un dezinteresat... protector al Islamului.

În 1957, subit, preea cuvîntul Dulles nu se mai declara „protector”, ci unul singure religii. E prap pușin pentru un om ca el. Expansiunea, estăz, e mai difi-cilă. Ea trebuie supra-anigu-rată și supra-justificată. Și atunci, Dulles se simte îndemnat să „protejeze” trei religii deodată. Ce să-l faci simte omul vocație de arhanghel păzitor. Oare nu se gîndește însă Dulles că su-pra-angurarea în canal de față nu poate lătuși fel planurile S.U.A. de riscul unui eșec final de trei ori mai răsunător decît eșecurile predecesorilor săi?

M. C.

Pretext

Anthony Eden a demisionat pretextînd că e bolnav.

Bocala cu renume — Șile-ortice englez și se cheamă anume: „Bocala de... Suez”

I. S.

POLEMICI

CRESCĂTORII DE LA AFUMAȚI

Porci. Și de aci pornesc șine, pe care se transportă hrana pentru porci. Ca să mă înțeleg și mai bine, un brigadier, m-a dus la cele opt grajduri de porci să-mi arate că nu numai buclărie au porcii de la G.A.S. Ajumaji. Fiecare grajd are un „dormitor” apoi un „hol” de unde, prin șine, se aște porcii ies în „săgragerie”.

Pe una din clădirile din tîndrui complexului scrie: „Dispensar”. La curădenie desolată, aparate medicamentare pentru care penicilina, streptomicina, vitamime etc. și un registru cu rubrică ce cuprinde date consultative, numele pacientului, diagnosticul, tratamentul aplicat și altele.

În satul Voluntari se află secția agricolă a G.A.S. Ajumaji. O adărată așezare din căsuțe albe împrejmuite cu plase de sîrmă, bine înzestrată — începînd de la gălăți adăpatoare și pînă la cotețe moderne — găzduiește cîteva mii de găini roșii de rasă Rhode-Island.

La direcțiune am stat de vorbă cu o tîndră statisticiană, tîmestă Florica Georgescu, care a memorizat multe date interesante cu privire la gospodăria de stat. În 1949, gospodăria din Ajumaji avea 907 porci — cu tîneret și cu cei de la Îngrădătoare — și un număr oarecare de găște, gașe, de porci, muigătoare, îngrijitoare găini și curcani. Astăzi, gospodăria are cinci secții, aflate în diferite comune. La centru și în

Cornel Govâr, directorul gospodăriei

terului nostru și al citorva cuvinte modeste față de munca lor, vom încerca să-i prezentăm.

Ion Popescu e șeful complexului. Un om mai în vîrstă, de 44 ani. A fost poreclit „Ghioga” — lucru pentru care nu se supără — fiindcă a pus capăt cu mîna de fier negreților existente la complex acum patru ani, cînd a fost numit aici.

La G.A.S. Ajumaji, 90 la sută din lucrătorii sectorului zootehnic sînt tineri. Ion Popescu și-a dat seama că nu va putea face față cu acești tineri pînă nu le va însuși dragostea pentru muncă lor și nu-i va ajuta să-și ridice calificarea. S-a transformat într-un adevărat dascăl al tineretului.

ȘTEFAN HALMOȘ

Fotografii: D. F. DUMITRU

(Continuare în pag. 3.a)

Neamul Urcanilor

Lucrări de grafică

din Expoziția interregională de artă plastică din București

Viața lui Pavel Dan, mai ales de când scriitorul a început să cucerească asupra rîndurilor lumii, a fost un lung sir de suferințe. Anii liceului îi împuținează puterile fizice și-l subrezesc sănătatea; ca să urmeze mai departe cursurile de lecții zilnice la numeroși copii. Un an e eliminat din liceu „pentru motive de discutabilă greutate”, cum notează un prieten al său, devine apoi pedagog și are o soartă care, se pare, va fi semănat cu aceea a tinărului măcinat de mizerie din schița „Pedagogul”.

Pavel Dan avea talent, poate prea mult, iubea viața, muncea până la istovire. Cei care aveau bani se strecurau nepăsători, iar Pavel Dan își vedea frînțele aripile și, până la urmă, se vedea el însuși zdrobit de viață. La 30 de ani a murit de cancer.

Cum să nu fi urît pe bogăți? Cum, iubind viața, dorind dreptate, fericiți, să nu fi smuls cu furie pînienjului în dosul căruia omenia, simțămîntele nobile sînt murdărite, instăpînindu-se în loc monstruoasă suferință, neomenia care împing pe om să fie lup față de semenul său? De aceea, înmormîntarea ucigător transpiră permanent din lucrările sale.

În „Poveste țărănească”, atenția prozatorului se îndreaptă în primul rînd asupra zugrăvirii Ludovicăi. Ludovică vine dintr-o familie de oameni fără stare. Dorind să scape de sărăcie, ea a intrat în noamul Urcanilor, neam de gârdoi (cum îi se spune chiarburilor în Ardeal) și a deprins toate obiceiurile, felul de a gândi, psihologia jefuitorilor. Trăsăturile Ludovicăi și ale Urcanilor sînt lucrate cu pasta consistentă a urii care picură din înima scriitorului pe pinza tabloului și în tonurile rîsului nimitor.

Urcanii au aproape 50 de hăgăre, multe perechi de boi dar Ludovică, atunci cînd ajunge la vîrful dealului — imagine care deschide năvăla — și e proiectată pe cărușina cerului senin, abia-și trage sufletul după grabnică depărtare de lanurile de porumb din care dijmuisse fațolea atora. Un hoț, în asemenea împrejurări, și-ar exprima, poate, satisfacția ca a terminat cu bine. Hoțul e conștient că jefuiesc. Ludovică încearcă un fel de revoltă, pentru că se simte obligată să fugă după ce a furat. „Doamne ferește s-o fi prins: hapsini și răi cum sînt oamenii ar fi dus-o la primărie și ar fi făcut-o de risul satelor”. Gîndul acesta îi tulbură mîndria de gazdă. Numai pentru un moment însă. Pentru că-și amintește un argument consolator: „Da' parca ei (păznicii n. n.) nu-lură țesutul, dă-i în minune să-i coacă”. Se vede că ea a trecut adesea prin situația dificilă în care se afla acum cîteva clipe. Din conștiința ei a dispărut orice teamă, auto-mustrare, regret, ea a devenit un animal de pradă, care nu cunoaște dect îndemnul instinctului.

Simon, bărbatul ei, nu mai simte nici o jenă cînd e prins furtiv, nici măcar nevoia de a se prefăce, de a se apăra. Se infurie doar pentru că e stîngerit: „Ce, mă! Eu îs silît pe pămîntul tău? Eu am ce-mi trebuie...”

Scoțoala lui era cî un om bogat poate să-și dădă al altuia, că are cu ce plăti...”

Banul, pofta de învațare a a-lungat din sufletul lor orice umbră de remușcare de ruginare. Pînă și simțul colectivității, care dispăre totuși greu, a pierit. Se izolează de sat. „Se mutase ră în cîmp pe „moșia” lor, cum le plăcea să spună.”

Pînă și natura și imensitatea lumii sînt apreciate cu un ochi lacom. Ludovică își plimbă pri-

vrea peste panoramă cîmpiei vrîstată de dealuri, pătată de norul de fum al unui tren. Și de la exclamații de ordin general ajunge cîrînd la considerații lacome despre pămînt: — „Cum ne strică tabla limba cea de cîne a lui Botoș! Nici n-am văzut pînă acum... Dacă am pune noi mina pe ea — e înglodat în datorii — am întregi o moșie cum nu este alta prin împrejurimi”.

Acestea sînt ravagiile stîrniei de capitalism în conștiința celor învațuri: cultivarea instinctului de pradă, alungarea oricărei înduioșări, a ori carui extaz în fața vieții și naturii, a oricărei urme de omenie.

Psihologia Ludovicăi este înmormîntată în plînătatea ei în năvălirea înmormîntării lui Urcan bătrînu”. Odată cu setea de învațurii, în sufletul Ludovicăi a prins rădăcină avaria. Poate că Hagi Tudose și alte chipuri de avari clasici l-au inspirat pe Pavel Dan. Ludovică nu rabdă pisici, cîini pe lingă casă; i se pare că mocăniți care vin la seceră sînt lenși și mîntîncă mult; grîu nu vrea să scoată pentru înmormîntarea socrului ca să nu se prăpădească totul cu îngropăciunea, popi mulți nu vrea să aducă: „de ce să-și spurce casa cu un car de popi?”, sicriul poate să fie și din trei scindurele, că tot în pămînt merge, giugiu nu l-a cumpărat că tot va putezi, iar mortul îl ține mult timp în casă, pînă la o zi de post, socotind că „cu cît îl mortul pe la viață mai mult, cu atît înseamnă că îi dai mai multă cinste”. Ploștea, tradițiile, toate venerabilele memorii funerare, alt de respectate, nu mai au nici o însemnătate.

Ludovică, și cu ea toată familia, croită din aceeași pastă, face parte din categoria păzivilor, care se tem să se întoarcă la o stare de nesigură, de lipsuri, ceea ce le sperietă rapacitatea pînă la absurd. Simon înaintea la biserică pînă ajunge în fața unde, scotîndu-și burta înainte, se uită la cei mai săraci decît el, parcă sîndu-l: uită-și-și la mine, cine mi-s eu, cîți boi am!

Legea barbară a capitalismului, care clădește surorul unui pușm de asupritor pe suferința și pe războiul vieții celor mulți a schidat sufletele, a sădit monstruoasă morală în conștiința Urcanilor. Aceasta nu va infiriza însă să se întoarcă împotriva lor înșiși. Relațiile de familie sînt insuportabile. Bătrînu Urcan se scunde de lui și nepotul său; cînd îl întîlnesc pe bătrîn Ludovică îl vorbește mieros, dar în gînd îl împoacă cu ocară; copii, mai mici și prefăc în spini. E o suspiciune conștientă între ei, discuțiile sînt presărate cu întepături, aluzii, jigniri reciproce, atmosfera e înveninată izbucnirile violente ajung la pămîntul bestial (de pildă între soacra și noră).

Tabloul acesta al relațiilor familiale, desicis de Pavel Dan cu precizie, atinge culmea tensiunii în momentul „intabularii” cînd bunicul și nepotul se aliază împotriva lui Simon, atît de întărit că ajunge pînă în vecinătatea crimei. Intabularia din „Poveste țărănească” și „Inmormîntarea lui Urcan bătrînu” reprezintă adevărate tururi de forță ale conștiinței lui Pavel Dan. Sînt tablouri satirice de o virulență rară. Lectura lor te îndeamnă să te alături celor mai bune pagini ale genului din literatura noastră. Discuția în familie despre eventualitatea morții lui Urcan bătrînu, discuția dintre Ludovică și Simon despre înmormîntarea, cîntecul la mort, stujă — toate din „Inmormîntarea lui Urcan bătrînu” sînt scene comice de un sarcasm și de o savoare rară.

sale alt de valoroase au apărut în revistele locale, relativ puțin cunoscute. Pavel Dan n-a ținut la viață, n-a făcut concesii gustului vremii, n-a urmărit succesul cu un scop în sine. El voia să pună „toată lumea, tot cerul, toate firele de iarbă din întîrîm într-o operă care să miroasă a primăvară, a flori, a fum, a vis și a lericie”. Pasiunile sale literare erau Toisto și Dostoievski, Ibsen și Romain Rolland. În marele roman proiectat — „Os-paful Diavolului” — urma să reia ciclul familiei Urcanilor. Nu ne hazardăm deci, cînd adunînd toate aceste elemente, conchidem că Pavel Dan își punea opera în slujba fericirii oamenilor, pe care o vedea realizată prin prisma urii distrugătoare împotriva Ur-canilor și a groșilor din „Iobagii” și alte lucrări.

În istoria literaturii noastre, el urmează drumul care începe cu Slavici și trece pe la Rebreanu. Slavici era împresat de ravagiile banșilor în subțetele oamenilor, dar mai spera că omenia n-o să fie alungată cu totul, că fondul curat popular va învinge. Rebreanu dezvoltă creșterea monstruoasă, primind pe care o reprezintă stază de pămînt, de a-vere, Pavel Dan nu mai află nici o urmă de omenie în sufletul gârdoilor și nu mai nutrește nici o speranță; pentru el, acștia reprezintă un pericol social ce trebuie înlăturat, distrus. El

de la „Harag Alb”, de Alfred Mendel. Schemă de mai jos montată la original de Hilda Jerea și Gelu Matei. În acest rîstimp muzica noastră în general a făcut importanți și reali pași înainte, dramaturgia de asemenea și — în sfîrșit — și arta coregrafică. Coreograful și a-cesă dezvoltare au crescut și exigențele noastre care, chiar și într-un gen în care nu s-a făcut prea mult, nu puteau rămîne la nivelul de acum șapte ani. De aceea era și firesc ca un nou balet, terminat de curînd, să strănească din capul locului un mare interes în rîndurile „profesioniștilor” și al simpilor iubitori, de artă, doritori să vadă în ce măsură noua lucrare corespunde cerințelor de acum, în ce măsură autorul ei au lăsat seama de realizările din diferitele genuri artistice și au izbituți să facă o sinteză valoroasă, originală.

Este știut că temeiul dramatic al unui balet se află în libret. „Haiducii” se bazează pe un libret conceput și realizat de coreograful Hilda Jerea și coreograful Gelu Matei. Schemă a acestui libret este, cit se poate de simplă și veridică: doi tineri țărani din veacul al XVIII-lea se iubesc; boierul din partea localii, cucerit de frumusețea fetitei, se pune de-a curmezișul dragostei lor; dar, pînă la urmă, cu ajutorul haiducilor și al călătorii țărani, piedicile sînt înlăturate. Conflictul acesta se profilază pe fundalul vieții întinse a țărănimii noastre de atunci, care gemea sub caldura boierilor lacomi de avere, sub jugul asupritorilor străini. Schemă „în sine” este bună, dar pentru că din ea să se închege o adevărată operă de artă, trebuie să la caștere în desfășurarea conflictului caractere vii, interesante, cu individualități bine conturate, care să fie prinse în firele unei drame puternice, reale, verosimile. Arta este întotdeauna concretă, dar nu tot ceea ce este imagine concretă e artă. Or, în cazul de față, libretul a fost încărcat cu amănunte mult prea multe, ce-i drept, dau prietun deșănș și pantomimă, dar nu contribuie decît în foarte mică măsură la caracterizarea sufletească a personajelor cu ajutorul muzicii și dansului.

atacă cu arma ironiei incisive, nîmicioare. Timpul scurt care l-a fost dat să trăiască în această lume nu i-a îngăduit nici să vadă mai departe, nici să spună mai mult.

Oricum, ceea ce a spus și cum a spus, îi acordă un loc de cinste în proza noastră. Forța de plasticitate în „Inmormîntarea lui Urcan bătrînu”, forța de evocare în „Drumul spre casă”, „Noaptea” etc. stăpînirea sigură a planurilor acțiunii în „Iobagii”, poezia (e adevărat, uneori pesimistă, tragică) ce răzbate în lucrările sale, sînt elemente suficiente pentru a contura capacitățile sale creatoare. În limitele unui articol nu pot fi relevate însă toate acestea. Academicianul G. Călinescu în „Istoria literaturii romine” îi acordă scriitorului o caldă apreciere, afirmînd că Pavel Dan avea talentul de prozator al lui Slavici și ochiul de romancier al lui Rebreanu.

Recitind acum volumul de „Scrieri alese” al lui Pavel Dan, încercînd sentimentul ineditului, a unei noi cunoștințe. Farmecul prozel sale, vigoarea scrisului său nu se scutură, sînt mereu proaspete.

Publicarea în E.S.P.L.A. a volumului lui Pavel Dan e un act de respect, de recunoaștere a valorii acestui talent — scriitor realist, un act care provoacă deplină satisfacție.

PETRE NIȚA

Parcînd lucrările de grafică din cadrul Expoziției interregionale de artă plastică din București ai poate revela mai evident ca în alte domenii, multitudine de talente aflate în rîndul artiștilor noștri. Fie că se dedică graficii de sevelet, așului sau caricaturii, printre trăsături spontane de penel sau, înche-gînd atmosfera unui cadru bine ales și gîndit ele mărturisesc acea scintile emoționale care însulește hîrtia, cartonul, sau pinza, apropiindu-l pe privitori. Sigur că talentul nu înseamnă încă totuși și coloristică, spiritul inovator, simplitatea și claritatea expresiei își dau mina într-o creștere caracterului lui agilitate.

Ilustrația de carte, mai puțin prezentă de data aceasta, vedește însă exigența juriului față de o ramură a graficii care ne-a obișnuit cu lucrări de o deosebită valoare. În caricatură se pune mai mare accent pe conținutul de idei, strîns legat de fenomenele actuale care se cer criticate, îmbogățit cu originalitatea imaginilor mustînd de

un umor de calitate, artiștii tinzînd spre crearea unui stil propriu în perceperea realității și interpretarea ei.

Fotografiile noastre reproduc două din lucrările de grafică din expoziție: un expresiv portret în acuarelă semnat de I. Juster și original desen în stil popular, intitulat „Pe pod”, aparținînd artistului V. Kazar.

Un moment interesant este cel în care sînt luate în considerare rîndurile „profesioniștilor” și al simpilor iubitori, de artă, doritori să vadă în ce măsură noua lucrare corespunde cerințelor de acum, în ce măsură autorul ei au lăsat seama de realizările din diferitele genuri artistice și au izbituți să facă o sinteză valoroasă, originală.

...steaua... nr. 11

„STEUA”

nr. 11

Ultimul număr al revistei clujene „Steua” dovedește aceeași preocupare a colectivului redacțional pentru publicarea unui material de calitate. Aceasta chiar din primele pagini, care se deschid cu o incisivă poezie a maestrului Tudor Arghezi (reținînd în deca dîntura antică „Nec ultra crepidam” urmată de „Cîntec regala” — o nouă năvălă în care Petru Dumitriu, zugrăvînd ultima și cea mai disperată tentativă de ascensiune socială a Elvirei Vorvoareanu, oferă de data aceasta un sugestiv tablou al moravurilor fostei case regale.

De remarcă continua strădanie de a pune la dispoziția cititorilor opere valoroase ale creației poetice universale cum sînt — în acest număr — „Corabia împătășită” de Arthur Rimbaud, în traducerea Veronicăi Porumbacu și o veche poezie lirică egipțiană „Imnul soarelui” (cum din urmă însoțită de o notă explicativă — cu privire la autorul imnului, faraonul Echnaton — care aruncă lumină asupra unei interesante perioade din istoria Egiptului). Din păcate, restul poeziilor publicate —

cele originale — nu ni se par, în majoritatea, la înălțimea cerințelor E și o amănîtă monotonie, datorită poate tematicii cam sărace, neabordării actualității, ochirii vicii sufletești a omului nou (cîci nu convinge artiștii Petre Stoica, de pildă, care după o imagine destul de generată a noștrii în oraș, menționează „Lumina violetă a sudorilor” exclamînd: „Voicte lor calme sînt poeme/ frumose ca surul trecut prin vîpșie”).

Ca și în celelalte numere, „Steua” oferă rubrici variate: „Studii” (de remarcă un articol documentat despre „Convorbirile economice” ale lui Ion Ghica), Cronica literară, Carnet Sovietic, Viața artistică, Polemică etc. E îmbucurătoare altă tendință de a îmbrățișa o sferă mai largă de probleme (numai în cadrul „Vieții cărții” sînt recenzate vreo zece lucrări — originale și traducerii clasice și contemporane), cit și verva polemică ce caracterizează majoritatea materialelor publicate. Uneori însă, se exagerază în această privință și se face polemică de dragul polemicii, pierzîndu-se pe drum critică constructivă.

Vie activitate artistică în sprijinul campaniei electorale

Cronica baletului

„HAIDUCII”

de Hilda Jerea și Gelu Matei

„Haiducii” este o lucrare deosebită, care nu numai că este bine realizată, ci și este foarte interesantă. Este o lucrare deosebită, care nu numai că este bine realizată, ci și este foarte interesantă. Este o lucrare deosebită, care nu numai că este bine realizată, ci și este foarte interesantă.

În dramaturgia muzicală, Hilda Jerea a folosit sistemul leit-motivelor și al diferențierii sfereilor intonaționale. Dintre leit-

ÎN CURÎND

pe ecranele Bucureștenilor noul film românesc

„Moara cu noroc”

Publicul bucureștean va avea prilejul să vizioneze în a doua jumătate a acestui luni o nouă producție a studioului „București”, filmul artistic „Moara cu noroc”, realizat după năvăla cu același nume a lui Ion Slavici, în regia lui Victor Iliu.

În rolurile principale apar Constantin Codreanu, Geo Barțion, Ioana Bulcă, Diaconescu, Colică Răutu și alții. În fotografie — un moment din film.

FR. SCHAPIRA

